

УДК 636.08.003:636.934.2:
631.224.6

© 2016

Т.В. Шевчук,

*кандидат сільсько-
господарських наук*

*Вінницький національний
аграрний університет*

ЯКІСТЬ ШКУРОК ТОВАРНОГО МОЛОДНЯКУ СРІБЛЯСТО-ЧОРНИХ ЛИСИЦЬ, ВИРОЩУВАНИХ У ШЕДАХ РІЗНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Мета. Порівняти якість шкурок товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, яких утримували у типових 2-рядних і реконструйованих із теплиць 4-рядних шедах у різних умовах природного освітлення. **Методи.** Використовували зоотехнічні, органолептичні, морфометричні, фізичні методи досліджень. Звірів контрольної групи у період вирощування утримували у типових 2-рядних шедах, дослідної — у 4-рядному реконструйованому шеді. **Результати.** У типових 2-рядних шедах максимальний показник освітленості становив близько 1500 лк, у 4-рядному — менше 200 лк. Прісно-сухі шкурки товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, яких утримували у типових шедах, були довші, ширші, їхня площа була більшою порівняно з тваринами, яких утримували у 4-рядному реконструйованому шеді. Проте вони характеризувалися гіршим кольором, сріблястістю та мали більше дефектів хутра. **Висновки.** Утримання товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць у типових 2-рядних і реконструйованих 4-рядних шедах не тільки створює різні умови природного освітлення, а й зумовлює формування хутрової продукції різної якості.

Ключові слова: сріблясто-чорні лисиці, утримання, шеди, природне освітлення, шкуркова продуктивність, якість хутра.

Вирощування хутрових звірів має ряд специфічних відмінностей. Зокрема, лисиць кліткового розведення утримують у відкритих неопалюваних приміщеннях або вольтерах; обмежено використовують штучне освітлення, механізоване роздавання кормів, напування та ін. [4, 9]. За промислового вирощування хутрових звірів це продиктовано потребою створення умов, максимально наближених до природних. Адже хутрові звірі і досі вважаються такими, що не до кінця втратили первинні інстинкти, тому часто виявляють ворожість до людини і лякливість [2, 3, 8]. Така поведінка у відповідь на неергономічність утримання звірів

може стати причиною зниження продуктивності і навіть загибелі тварин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що закордонні і вітчизняні науковці та звірівники-практики невпинно проводять роботу із пошуку оптимальних умов утримання хутрових звірів [3, 7]. Найістотнішим у зоогієні є вибір типу приміщень, оскільки нині економічні обставини спонукають вітчизняного виробника до пошуку способів скорочення витрат на будівництво [1, 5]. Тому часто звертаються до реконструкції старих приміщень і створення нетипових шедів. У літературі є результати досліджень продуктивності норок і песців, вирощених

1. Схема і етапу досліджень

Група	Кількість тварин, гол.	Особливості умов утримання за періодами	
		Підготовчий, 30 діб	Основний, 200 діб
I (контрольна)	120	Переведення та розміщення у 2-рядних шедах	У 2-рядних шедах
II (дослідна)	130	» » у 4-рядному шеді	У 4-рядному шеді

у 4-, 6-рядних шедах, навіть із багатоярусним розміщенням кліток [6]. Однак ефективність використання нетипових приміщень, особливо за розведення лисиць, практично не вивчено.

Мета досліджень — порівняти якість шкурок товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, яких утримували у типових 2-рядних і реконструйованих із теплиць 4-рядних шедах.

Матеріали і методика досліджень. I етап досліджень проводили на товарному молодняку сріблясто-чорних лисиць, яких утримували у 2- та 4-рядних шедах з різним освітленням. Дослідження проводили з травня по грудень 2012 р. за схемою (табл. 1).

Товарний молодняк 2-місячного віку відбирали за живою масою та формували 2 групи. Контрольну розміщували у двох

типових 2-рядних шедах, дослідну — в одному 4-рядному. Останній є нетиповим, реконструйованим із теплиці (рис. 1).

Вивчення рівня природної освітленості шедів проводили за загальноприйнятими правилами за допомогою люксметра Ю-117, заводський № 303. Прилад пройшов метрологічну повірку 01.02.12 р. згідно з графіком Вінницької філії концерну радіо і телебачення.

Тварин утримували та годували до забою однаково згідно з нормами [10]. З листопада до грудня визначали зрілість хутра та проводили забій. Шкурки проходили первинну обробку згідно із загальноприйнятими правилами [9]. Прісно-сухі шкурки оцінювали за ГОСТом [11].

Результати досліджень. Вивчення природного освітлення типових 2- та

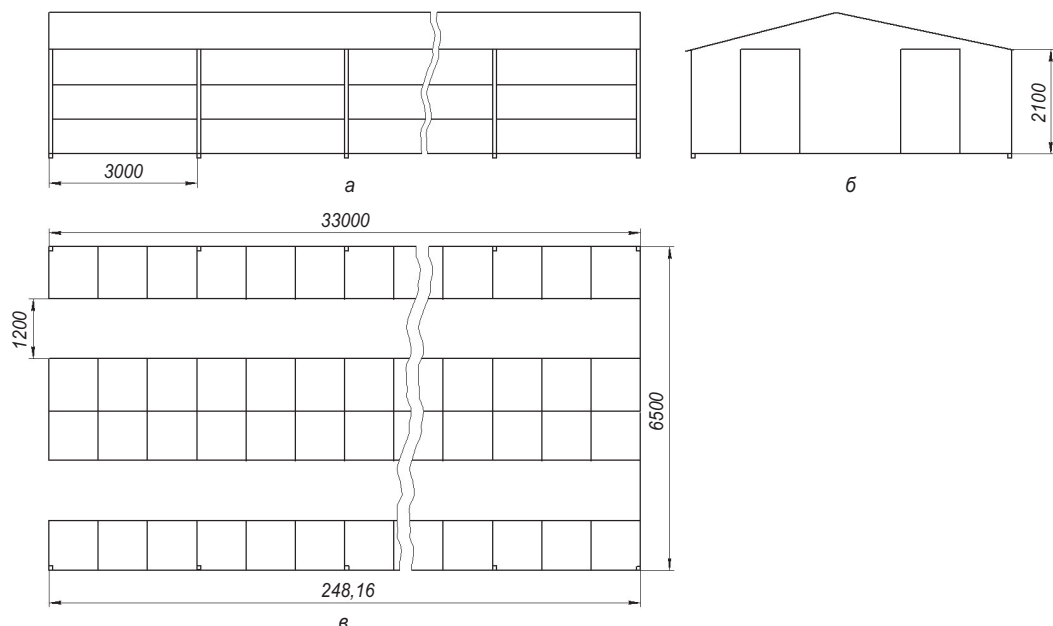

Рис. 1. Реконструйований 4-рядний шед для утримання лисиць: а — вигляд збоку; б — фронтальний вигляд; в — план шеда

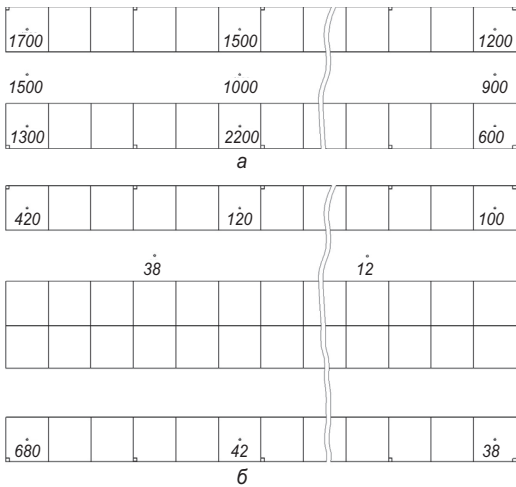

Рис. 2. Карта природного освітлення шеда, лк: а — 2-рядного; б — 4-рядного

реконструйованих 4-рядних шедів свідчить, що у першому максимальний показник освітленості становив близько 1500 лк, у другому — менше 200 лк (рис. 2).

Нестача природного світла має негативні наслідки під час вирощування тварин і погіршує умови праці. Оскільки у проходах 4-рядного шеда на рівні кліток та очей працівника ферми в окремих точках освітленість не перевищує 12–42 лк (за норми не нижче 50–75 лк), виникає потреба у розробці способів її збільшення завдяки штучному освітленню.

Експериментально встановлено, що прісно-сухі шкурки товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, яких утримували в типових 2-рядних шедах, були довші

2. Лінійні проміри та оцінка прісно-сухих шкурок товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, вирощеного у різних шедах

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Розміри шкурки, см:		
довжина	77,31±0,77	71,80±0,59***
ширина	13,23±0,03	12,96±0,03***
площа, дм ²	20,46	18,61
Оцінка шкурки, %	84,14±2,15	71,19±1,87***
Ціна реалізації шкурки, грн	708,50±18,95	590,12±16,26***

3. Характеристика якісних показників прісно-сухих шкурок товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, вирощеного у різних шедах, %

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Розмірна категорія:		
00	0	0
0	0	0
1	5,08	0,83
2	18,64	9,09
3	24,58	13,22
4	36,44	52,89
5	15,25	23,97
Група кольору:		
I	68,60	80,51
II	23,97	15,25
III	7,44	4,24
Група сріблястості:		
I	70,25	81,36
II	29,75	18,64
Група вад:		
1	75,42	80,17
2	14,41	14,05
3	9,32	4,96
4	0,85	0,83
Гатунок:		
I	83,05	85,95
II	16,95	14,05

на 7,13%, ширші — на 2,05%, їхня площа була більшою на 1,85 дм² порівняно з тваринами, яких утримували у 4-рядних шедах. При цьому різниця виявилася достовірною (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать, що шкурки тварин контрольної групи були оцінені вище на 12,95% та мали більшу реалізаційну ціну на 118,38 грн, ніж у дослідній групі. Це було пов'язано із тим, що шкурки забійного молодняку, вирощеного у 2-рядному шеді, мали більшу розмірну категорію, однак характеризувалися гіршим кольором, сріблястістю та мали більше дефектів хутра (табл. 3).

Обчислення економічної ефективності вирощування товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць у різних шедах свідчить, що виробництво прісно-сухих шкурок у I (контрольній) групі було прибутковішим,

4. Економічна оцінка ефективності вирощування товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць у шедах різних конструкцій

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Кількість тварин у групі, гол.	120	132
Збереженість поголів'я, %	98,3	91,6
Кількість товарного молодняку забійних кондицій, гол.	118	121
Собівартість 1-ї прісно-сухої шкурки, грн	521,36	540,50
Ціна реалізації 1-ї прісно-сухої шкурки, грн	708,50	590,12
Прибуток за реалізації 1-ї прісно-сухої шкурки, грн	187,14	49,62

ніж у II (дослідній) на 137,52 грн/шт., або на 73,49% (табл. 4).

Отже, утримання товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць у типових

2-рядних і реконструйованих 4-рядних шедах не тільки створює різні умови мікроклімату, а й зумовлює формування продукції хутрових звірів різної якості.

Висновки

2- та 4-рядний шеди істотно відрізняються за рівнем природного освітлення. У тварин, вирощених у типових 2-рядних шедах, лінійні проміри одержаної від них шкуркової продукції були більшими. Лисиці, яких

утримували у реконструйованому 4-рядному шеді, характеризувалися меншою розмірною категорією шкурок, проте вищим відсотком сріблястості, шкурок I групи кольору та меншою кількістю вад 3- і 4-ї груп.

Бібліографія

1. Аналіз стану, проблеми та перспективи розвитку звірівництва в Україні/[А. Порицька, Т. Шевчук]// Стан та перспективи виробництва, переробки і використання продукції тваринництва й інших біоресурсів: матеріали студ.-уч. наук. конф. — Кам'янець-Подільський, 2013. — С. 35–37.
2. Афанасьев В.А. Изменение пушных зверей при разведении в клетках/В.А. Афанасьев. — М., 1972. — С. 33–37.
3. Балакирев Н.А. Современные проблемы клеточного пушного звероводства России/Н.А. Балакирев//Актуальные проблемы АПК: материалы Междунар. науч.-произв. конф. — Казань, 2003. — Ч. 2. — С. 288–293.
4. Бондаренко С.П. Содержание лисиц/С.П. Бондаренко//Кролиководство и звероводство. — 2014. — № 2 (12). — С. 54–59.
5. Вакуленко І.С. Етапи розвитку та наукове забезпечення звірівництва і кролівництва в Україні/І.С. Вакуленко//Наук.-техн. бюл. — 2008. — Вип. 97. — С. 8–12.
6. Веденеев Ю.Д. Четырехрядный шед для норок/Ю.Д. Веденеев//Кролиководство и звероводство. — 1970. — № 6. — 35 с.
7. Гладиков Ю.И. Беглый взгляд на звероводство в США/Ю.И. Гладиков//Кролиководство и звероводство. — 2010. — № 4. — С. 2–6.
8. Губко О.Т. Основы зоопсихологии: навч. посіб./О.Т. Губко, С.І. Болтівець. — К.: Світосгляд, 2006. — 190 с.
9. Звероводство: учебное пособие для вузов/Е.Д. Ильина, А.Д. Соболев, Т.М. Чекалова, Н.Н. Шумина. — СПб.: Лань, 2004. — 304 с.
10. Перельдик Н.Ш. Постановка научно-хозяйственных опытов по кормлению пушных зверей/Н.Ш. Перельдик, В.К. Юдин//Методические указания. — М.: ВАСХНИИЛ НИИПЗК, 1973. — 19 с.
11. Шкурки лисицы клеточного разведения невыделанные. Технические условия: ГОСТ 2790–88. — [Действ. от 01.10.1991]. — М.: Гос. ком. по стандартам., 1988. — 15 с. — Введ. 01.04.1994. — 12 с.

Надійшла 10.03.2015.